

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Випуск 1, 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Головний редактор:

Сверлюк Ярослав Васильович, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Члени редакційної колегії:

Аніщенко Вікторія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін, Пенітенціарна академія України, Україна

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

Буцяк Вікторія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гри на музичних інструментах, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Грібінченко Юлія Олександрівна, доктор мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри історії музики та музичної етнографії, Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової, Україна

Джус Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Кіндратюк Богдан Дмитрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика педагогічного факультету, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Клепар Марія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Крижановська Тетяна Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Крусь Оксана Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Кьон Наталя Георгіївна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри вокально-хорової підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Україна

Лупаренко Світлана Євгенівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

Обух Людмила Василівна, доктор мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри естрадно-вокального мистецтва, ЗВО «Університет Короля Данила», Україна

Обух Людмила Василівна, доктор мистецтвознавства, доцент, професор, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Потапчук Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Пріма Дмитро Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Пріма Раїса Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Прокопчук Вікторія Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гри на музичних інструментах, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Редз Яціне (Reda Jasunė), доктор соціальних наук (освіта), доцент, Університет Клайпеди (Klaipėda University), Литва

Сверлюк Лілія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри вокально-хорового мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Ужинський Михайло Юрійович, кандидат мистецтвознавства, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Цюлюпа Наталія Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри естрадної музики, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Засновано у 2022 році. Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1742 від 23.05.2024 року.

Ідентифікатор медіа: R30-04137.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (вул. Степана Бандери, буд. 12, м. Рівне, 33028, rectorat@rshu.edu.ua, тел. (0362) 63-62-09)

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, італійська, литовська, іспанська, болгарська.

Періодичність видання: 4 рази на рік.

Затверджено до друку та поширення через мережу інтернет відповідно до рішення Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол від 24.04.2025 р. № 4).

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Фахова реєстрація (категорія «Б»):

Наказ МОН України № 220 від 21.02.2024. (спеціальності: A1 – Освітні науки, A4 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), A5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)).

Офіційний сайт видання: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/art>

ЗМІСТ

<i>Аніщенко В. О.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ	5
<i>Горіна Л. І., Турчин Г. П.</i> МЕТОДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ІНСТРУМЕНТАЛІСТІВ У ВИВЧЕННІ ДИРИГУВАННЯ	10
<i>Гриценко О. Е., Бородіна Т. М.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	15
<i>Демчук В. О.</i> РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	20
<i>Єгоров В. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ЗВУКОРЕЖИСЕРА: АКЦЕНТИ СУЧАСНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	27
<i>Заря Л. О.</i> ШЛЯХИ НАВЧАННЯ ФОРТЕПІАННОМУ ВИКОНАВСТВУ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ...33	33
<i>Кіндратюк Б. Д.</i> МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗІВСТВА, КОРОЛІВСТВА РУСИ	38
<i>Крижановська Т. І., Опалько А. А.</i> НЕТРАДИЦІЙНИЙ УРОК ЯК СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОЇ (ХУДОЖНЬОЇ) КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	46
<i>Леснік О. С., Маргіна О. А.</i> ПОРІВНЯННЯ СОЛЬНОГО СПІВУ ТА ХОРОВОГО ВИКОНАННЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ВОКАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ.....	51
<i>Литовченко В. С.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ АРТИСТІВ ОРКЕСТРУ: ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	56
<i>Лю Кесінь</i> ДО СУТНОСТІ ФЕНОМЕНУ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ КЕРІВНИКА ДИТЯЧОГО ТВОРЧОГО КОЛЕКТИВУ.....	61
<i>Новікова А. В.</i> РОЛЬ МИСТЕЦТВА ТА МИСТЕЦЬКОГО КРАЇНОЗНАВСТВА ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ.....	67
<i>Овсіюк Н. М., Маковінська О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД ЗВУКОУТВОРЕННЯМ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	73
<i>Омельченко С. Л., Крусь О. П.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО ІНТЕРЕСУ ДО ГРИ НА БАЯНІ УЧНІВ ДИТЯЧОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ.....	78
<i>Остапчук-Будз М М</i> СИМВОЛІЧНИЙ ВИМІР КЛАВІРНОЇ МУЗИКИ Й. С. БАХА У НАУКОВІЙ КОНЦЕПЦІЇ Б. Л. ЯВОРСЬКОГО.....	86
<i>Палаженко О. П., Димченко С. С., Крет М. В.</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МЕТРОРИТМІЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ В ОРКЕСТРОВОМУ КОЛЕКТИВІ	91
<i>Потапчук Т. В., Фарица Н.-М. П., Сірук Б. С.</i> КОНЦЕРТНИЙ ВИСТУП ЯК РЕЗУЛЬТАТ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВОКАЛІСТА.....	96
<i>Прокопчук В. І., Пастушенко А. С., Яковенко Л. П.</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ ПІСНІ.....	103
<i>Турчин Г. П., Горіна Л. І.</i> СПЕЦИФІКА ОРКЕСТРОВОГО АКОМПАНеМЕНТУ.....	111
<i>Цюлюпа Н. Л., Цюлюпа С. Д.</i> КОНЦЕРТМЕЙСТЕР У КЛАСІ ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ.....	116

CONTENTS

<i>Anishchenko V.</i> PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR ENSURING THE QUALITY OF FUTURE OFFICERS' TRAINING IN THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE.....	5
<i>Horina L., Turchyn H. P.</i> METHODS OF DEVELOPING CREATIVE THINKING IN STUDENT INSTRUMENTALISTS IN THE STUDY OF CONDUCTING.....	10
<i>Hrytsenko O., Borodina T.</i> TRANSFORMATION OF CHOREOGRAPHIC CULTURE UNDER THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION PROCESSES.....	15
<i>Demchuk V.</i> DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN ADOLESCENTS AS A PSYCHOLOGICAL PROBLEM.....	20
<i>Yehorov V.</i> FORMING PROFESSIONAL READINESS OF AN AUDIO ENGINEER: KEY INDUSTRY EMPHASES.....	27
<i>Zaria L.</i> WAYS OF TEACHING PIANO PERFORMANCE TO STUDENTS OF PEDAGOGICAL EDUCATION....	33
<i>Kindratiuk B.</i> MUSICAL ART OF THE GALICIAN-VOLHYNIAN PRINCIPALITY OF KINGDOM OF RUS.....	38
<i>Kryzhanovska T., Opalko A.</i> NON-TRADITIONAL LESSON AS AN ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT OF ADOLESCENTS' CULTURAL (ARTISTIC) COMPETENCE.....	46
<i>Liesnik O., Margina O.</i> COMPARISON OF SOLO SINGING AND CHORAL PERFORMANCE: INTERRELATION AND INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF VOCAL ABILITIES.....	51
<i>Lytovchenko V.</i> FORMATION OF PROFESSIONAL SKILLS OF ORCHESTRA ARTISTS: PROBLEMS OF DISTANCE LEARNING.....	56
<i>Liu Kexin</i> TO THE ESSENCE OF THE PHENOMENON: INDIVIDUAL STYLE OF THE HEAD OF A CHILDREN'S CREATIVE TEAM.....	61
<i>Novikova A.</i> THE ROLE OF ART AND ARTISTIC AREA STUDIES IN THE TRAINING OF TOURISM INDUSTRY SPECIALISTS.....	67
<i>Ovsiiuk N., Makovinska O.</i> THE PECULIARITIES OF WORKING ON SOUND PRODUCTION IN THE PROCESS OF VOCAL TRAINING.....	73
<i>Omelchenko S., Krus O.</i> THEORETICAL PRINCIPLES OF FORMING MUSICAL AND AESTHETIC INTEREST IN PLAYING THE BAYAN IN CHILDREN'S MUSIC SCHOOL STUDENTS.....	78
<i>Ostapchuk-Budz M.</i> THE SYMBOLIC DIMENSION OF J. S. BACH'S CLAVIER MUSIC IN THE SCIENTIFIC CONCEPT B. L. YAVORSKY.....	86
<i>Palazhenko O., Dymchenko S., Kret M.</i> METHODOLOGY OF FORMING METRORHYTHMIC STRUCTURE IN STUDENTS DURING CLASSES IN AN ORCHESTRA TEAM.....	91
<i>Potapchuk T., Faryna N.-M., Siruk B.</i> CONCERT PERFORMANCE AS A RESULT OF THE MUSICAL AND PERFORMING ACTIVITY OF A FUTURE VOCALIST.....	96
<i>Prokopchuk V., Pastushenko A., Yakovenko L.</i> NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENT YOUTH THROUGH THE MEANS OF UKRAINIAN INSURGENT SONGS.....	103
<i>Turchyn H., Horina L.</i> SPECIFICATIONS OF ORCHESTRA ACCOMPANIMENT.....	111
<i>Tsiuliupa N., Tsiuliupa S.</i> CONCERTMASTER IN THE WIND INSTRUMENTS CLASS: WAYS OF IMPROVING PROFESSIONAL SKILL.....	116

УДК 371.134

DOI <https://doi.org/10.32782/ART/2025-1-17>

КОНЦЕРТНИЙ ВИСТУП ЯК РЕЗУЛЬТАТ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВОКАЛІСТА

Потапчук Тетяна Володимирівна

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
ORCID ID: 0000-0003-1680-6976
Researcher ID: AAE-6408-2022
e-mail: tatvolod@ukr.net

Фарина Наталія-Марія Петрівна

народна артистка України,
професор кафедри естрадної музики
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0001-6822-5490
e-mail: natilafarina@gmail.com

Сірук Богдана Сергіївна

здобувач другого (магістерського рівня)
за спеціалізацією естрадний спів
Рівненського державного гуманітарного університету
e-mail: bohdanadanadana@gmail.com

У статті розкрито сутність концертного виступу як підсумкового етапу музично-виконавської діяльності майбутнього вокаліста, що поєднує в собі не лише технічну майстерність, а й художню інтерпретацію, емоційну виразність та сценічний артистизм. Зазначено, що успішний виступ є результатом складної, багатокомпонентної підготовки, яка охоплює аналітичну роботу над музичним матеріалом, формування інтерпретаційного бачення твору, розвиток вокальних навичок, а також психоемоційне налаштування виконавця.

Особливу увагу приділено сценічній діяльності майбутнього вокаліста, яка включає здатність до сценічного перевтілення, використання візуальних засобів комунікації (міміки, жестів, постви) та ефективного керування сценічним рухом. Розглянуто специфіку вокального мистецтва як синтетичного виду діяльності, де технічна складова невіддільна від психологічної і творчої. Підкреслено значення внутрішнього переживання, емоційного контакту з образом та здатності транслювати ці стани глядачеві через музично-сценічний образ.

Проаналізовано роль підсвідомих і свідомих процесів у підготовці до виступу, зокрема важливість автоматизації навичок та здатності зберігати артистичну концентрацію в умовах стресу. Закцентовано на потребі у формуванні сценічної уваги та адаптації до умов концертного середовища, що є невід'ємними елементами професійної підготовки майбутнього вокаліста. З'ясовано, що концертний виступ – це не лише перевірка професійної зрілості, а й живий емоційно-художній акт комунікації між виконавцем і публікою.

Доведено, що концертний виступ є не лише завершальним етапом освітнього процесу, а й суттєвим чинником особистісного та творчого становлення співака, що охоплює глибоку аналітичну роботу з музичним матеріалом, розвиток інтерпретаційного мислення, формування сценічного образу та практичну реалізацію художнього задуму в умовах публічного виступу.

Ключові слова: концертний виступ, музично-виконавська діяльність, професійна підготовка, майбутній вокаліст, студенти мистецьких спеціальностей, музична освіта, виконавська майстерність, інтерпретація, музичний твір.

CONCERT PERFORMANCE AS A RESULT OF THE MUSICAL AND PERFORMING ACTIVITY OF A FUTURE VOCALIST

Tetiana Potapchuk

Vasyl Stefanyk Prekarpathian National University

Nataliia-Maria Faryna

Rivne State University of the Humanities

Bohdana Siruk

Rivne State University of the Humanities

The article reveals the essence of a concert performance as the final stage of the musical and performance activity of a future vocalist, which combines not only technical mastery but also artistic interpretation, emotional expressiveness, and stage artistry. It is emphasized that a successful performance is the result of complex, multi-component preparation, which includes analytical work on the musical material, the formation of interpretive vision, the development of vocal skills, as well as the performer's psycho-emotional readiness.

Special attention is paid to the stage activity of the future vocalist, which includes the ability to transform on stage, use visual means of communication (facial expressions, gestures, posture), and effectively manage stage movement. The specifics of vocal art are examined as a synthetic type of activity, where the technical aspect is inseparable from the psychological and creative ones. The importance of inner experience, emotional connection with the artistic image, and the ability to convey these states to the audience through the musical and stage portrayal is highlighted.

The role of subconscious and conscious processes in preparation for performance is analyzed, particularly the importance of skill automatization and the ability to maintain artistic focus under stress. The need to develop stage awareness and adapt to concert conditions is emphasized as essential elements of a future vocalist's professional training. It is found that a concert performance is not only a test of professional maturity but also a living emotional and artistic act of communication between the performer and the audience.

It is proven that the concert performance is not only the final stage of the educational process but also a significant factor in the personal and creative development of the vocalist. It involves in-depth analytical work with the musical material, the development of interpretive thinking, the creation of a stage image, and the practical implementation of the artistic concept in the context of public performance.

Key words: concert performance, musical and performance activity, professional training, future vocalist, students of art specialties, music education, performance skills, interpretation, musical work.

Постановка проблеми. Сучасна система музичної освіти вимагає не лише набуття технічних навичок, а й формування цілісної виконавської особистості, здатної до глибокої художньої інтерпретації твору та ефективної сценічної виразності. У цьому контексті особливе місце посідає концертне виконання як кульмінаційна форма вираження професійної підготовки майбутнього вокаліста. Саме в умовах публічного виступу перевіряється рівень виконавської зрілості, музично-теоретичних знань, сценічної культури та психологічної витривалості.

Концертна діяльність – це не лише результат навчального процесу, а й важливий етап особистісно-професійного становлення співака. Він поєднує в собі аналітичну роботу над музичним матеріалом, розвиток інтерпретаційного мислення та практичну реалізацію художнього задуму в реальному сценічному просторі. Успішне проходження цього етапу свідчить про сформованість основних компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності у сфері вокального мистецтва.

Актуальність теми зумовлена необхідністю ґрунтовного розуміння концертного виконавства як складного психологічно-мистецького явища, що потребує інтеграції знань, умінь та особистісних якостей виконавця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження вчених показало, що важливу роль відіграє концертний виступ як завершальний етап музично-виконавської підготовки майбутнього вокаліста. Його структура включає декілька взаємопов'язаних компонентів: аналітико-інтерпретаційну підготовку, технічну обробку матеріалу, формування художньо-сценічного образу та емоційно-вольову мобілізацію виконавця в умовах публічного простору.

Аналіз літератури (зокрема Гребенюк Н., Гуменюк Л., Дмитренко Л., Лабінцева Л., Шевченко М., Яковенко Л. та ін.) свідчить про наявність стійких педагогічних моделей підготовки вокаліста до концертної діяльності, однак сучасні вчені наголошують на необхідності індивідуалізації цього процесу. Зокрема, акцентується увага на

психологічній готовності студента до публічного виступу як факторі, що безпосередньо впливає на якість реалізації творчого задуму.

Встановлено, що систематична концертна практика сприяє формуванню ключових професійних компетентностей: виконавської надійності, сценічної впевненості, здатності до імпровізації в межах авторського тексту, а також розвитку музичного мислення. На основі спостережень за виступами студентів, а також аналізу бесід з викладачами вокалу встановлено, що особливу увагу необхідно приділяти формуванню в студентів здатності до внутрішньої концентрації, емоційної врівноваженості, стресостійкості.

Метою статті є комплексне дослідження концертного виконавства як завершального етапу музично-виконавської діяльності майбутнього вокаліста, аналіз його структурних компонентів, а також виявлення ролі концертної практики у формуванні професійної виконавської компетентності.

Для досягнення поставленої мети передбачаються такі **завдання**: визначити сутність і специфіку концертного виконання в системі вокальної підготовки; охарактеризувати основні етапи підготовки студента-вокаліста до концертного виступу; дослідити вплив концертної діяльності на формування виконавської майстерності, сценічної стійкості та емоційної виразності, проаналізувати психолого-педагогічні аспекти підготовки до публічного виступу.

Виклад основного матеріалу. У процесі підготовки до концертного виступу виконавець повинен не тільки технічно оволодіти музичним матеріалом, а й сформувавати цілісне художнє бачення твору. Високий рівень інтерпретації досягається шляхом поєднання аналітичної роботи над нотним текстом з виробленням індивідуальної виконавської манери, що відповідає вимогам сучасної вокальної педагогіки.

Результати аналізу наукових джерел підтверджують, що концертна діяльність – це не просто демонстрація набутих навичок, а повноцінний педагогічний засіб, який забезпечує перехід від навчального етапу до самостійної творчої реалізації у професійній діяльності вокаліста.

Виконавська майстерність є одним із головних чинників у системі музичної освіти, оскільки багато в чому визначає не тільки професійний розвиток музиканта, а й впливає на глибину естетичного сприйняття музичного мистецтва слухачем. Якісне виконання музичного твору свідчить не лише про технічну майстерність виконавця, а й про його здатність до художньої комунікації, передачі емоційного змісту та налагодження художнього діалогу з аудиторією (Шевченко, 2017).

Творчою метою виконавця, зокрема вокаліста, є формування інтерпретаційного бачення твору. Залежно від рівня виконавської зрілості

це бачення може проявлятися як у простому відтворенні музичного тексту за усталеною традицією, так і у створенні унікальної інтерпретації, яка відображає індивідуальні художні орієнтації, естетичні уподобання та світогляд виконавця (Омельчук С., 2024).

Процес виконання музичного твору включає кілька послідовних етапів творчої роботи. На початковому етапі відбувається ознайомлення з нотним текстом, розбір його синтаксичних одиниць (мотивів, інтонацій, тем тощо) та розуміння їх змістового змісту. На наступному етапі ці структурні елементи трансформуються в єдину художню форму, яка виступає основою виконавської концепції. Заключний етап полягає у формуванні драматургічної ідеї твору, яка поєднує авторське бачення з інтерпретаційною позицією виконавця (Іванова, 2018).

Ключовим елементом музичного виконавства є концертне виконання, яке вимагає не тільки технічної підготовленості, а й психологічної витримки, а також уміння мобілізувати професійні навички в реальному часі. Саме під час публічного виконання узагальнюється попередній творчий досвід, усвідомлюється виконавська надійність, яка виявляється в точності, стійкості та виразності музичного образу.

Крім зовнішнього представлення твору, концертне виконання супроводжується глибокими внутрішніми процесами. Це своєрідне змагання виконавця з власним хвилюванням, емоційною напругою та стресом, які є невід'ємною частиною будь-якого публічного виступу. Таким чином, сценічна практика виступає як складна система виконавської поведінки, що охоплює всі аспекти діяльності – від аналітичної підготовки до адаптації в умовах сценічного середовища (Коваленко, 2019).

Підготовка до концертного виступу виходить далеко за рамки звичайного вивчення музичного матеріалу та регулярних репетицій. Охоплює також психоемоційний компонент, який відіграє ключову роль у подоланні сценічного хвилювання. Важливим чинником успішного виступу є ступінь гармонії між рівнем підготовленості та результатами публічного виступу. Особливої уваги потребує пошук ефективних стратегій зменшення впливу стресу, що дозволяє перетворити його на творчий ресурс (Гуменюк, 2011, с. 49).

Серед прийомів, які сприяють цій трансформації, можна виділити дихальні техніки, репетицію (візуалізація успіху), а також формування емоційного зв'язку з аудиторією. Майбутні вокалісти повинні оволодіти індивідуальними прийомами саморегуляції, які дозволяють їм повніше розкрити свій сценічний потенціал відповідно до конкретних умов виступу.

Концертна практика виступає основною формою прояву виконавської діяльності вокаліста і є

основним середовищем для реалізації його творчих здібностей. Підготовка до публічного виступу потребує не лише володіння технічним арсеналом, а й психологічної зрілості, вміння адаптуватися до сценічних умов і вміння керувати власними емоційними реакціями (Яковенко, 2018, с. 122).

Однією з провідних вимог до сучасного вокаліста є створення оригінальної художньої інтерпретації твору. Це передбачає органічне поєднання технічної майстерності з індивідуальним творчим баченням, внутрішнім емоційним переживанням і особистим ставленням до змісту музики. Інтерпретація стає своєрідним дзеркалом естетичного світогляду виконавця, його внутрішнього світу та здатності передати глибину авторського задуму (Омельчук С., 2024).

Сценічне виконання в концертному залі є результатом складної взаємодії трьох основних суб'єктів музичного процесу: композитора, виконавця та слухачької аудиторії. Успіх такого виконання значною мірою визначається тим, наскільки точно виконавець зможе відтворити авторський задум, передати емоційний зміст музики, вчасно відреагувати на реакцію аудиторії, адаптувавши інтерпретацію до загальної атмосфери події (Дмитренко, 2015).

Дослідження цих взаємозв'язків набуває актуальності в контексті розуміння механізмів творчості у виконавській практиці, що відкриває нові перспективи підвищення ефективності концертної діяльності. Особливої уваги заслуговує вплив емоційної взаємодії між виконавцем і аудиторією на якість сприйняття музики, а також методи оптимізації підготовки до публічного виступу з метою досягнення емоційної достовірності та професійного успіху.

Сьогодні, незважаючи на стрімкий розвиток цифрових технологій, публічні виступи залишаються важливим елементом музичної кар'єри. Хоча деякі виконавці віддають перевагу студійному запису та цифровому розповсюдженню творів, живе виконання зберігає свою унікальну цінність. Крім того, сучасна практика передбачає створення аудіо- та відеозаписів концертів, що дозволяє розширити аудиторію та зробити мистецтво доступнішим як для професіоналів, так і для аматорів (Яковенко, 2019).

Музично-виконавська діяльність вокаліста – це двосторонній процес, який охоплює як внутрішнє, інтелектуальне та емоційне опрацювання музичного твору, так і передачу його змісту слухачеві. Сам виконавець у цьому контексті постає посередником між авторським задумом та емоційним переживанням аудиторії, що зумовлює важливість цілісного підходу до його професійної підготовки (Омельчук С., 2024).

Під час концертної діяльності між артистом і слухачами відбувається важливий процес спіл-

кування. Ця взаємодія вимагає від виконавців не тільки високої виконавської майстерності, але й значних зусиль у підготовці: репетиції та освоєння нового музичного матеріалу є лише частиною цього процесу. Не менш важливими є психологічні аспекти концертної діяльності, зокрема робота з переживаннями, хвилюванням перед виступом та вміння взаємодіяти з аудиторією для створення незабутньої атмосфери (Петрова О. (2016).

Для успішного концертного виступу необхідна не лише технічна майстерність, а й глибоке розуміння емоційного змісту твору та вміння реагувати на відгуки слухачів. Це складний процес, який поєднує художні, емоційні та психологічні аспекти, завдяки чому виконавець може досягти справжнього злиття зі слухачем, створюючи унікальний музичний досвід.

Гребенюк Н. (1999) наголошує на важливості творчості для людини, яка важлива як для виконавців, так і для слухачів. Творчість охоплює всі етапи музичного твору: його створення, виконання та сприйняття. «Прагнення людини створювати те, що приносить естетичне задоволення, протягом всієї історії людства стало рушійною силою розвитку творчої діяльності. Творчість дозволяє аналізувати власні потреби, інтереси та схильності, а також знаходити форми індивідуальної активності. Вона сприяє формуванню особистісної значущості, емоційної розкріпаченості та впевненості в собі, забезпечує самостійність у діяльності. Тому проблема творчого розвитку особистості є одним із найактуальніших у розвитку суспільства» (Гребенюк Н., 1999). Як зазначалося раніше, творчість відкриває шлях до самореалізації особистості.

Що стосується виконавця, то його завдання полягає в створенні художньої інтерпретації музичного твору, де існують різні форми виконання. Найпростішим є відтворення нотного тексту відповідно до традицій певного періоду. Найвищий рівень виконавської майстерності виявляється у створенні інтерпретаційної версії, яка залежить від творчого бачення вокаліста та його світогляду.

Виконавський процес має три рівні творчої діяльності, як зазначає Л. Лабінцева (2017). На першому рівні виконавець усвідомлює музичний текст та його складові, обираючи смислове значення окремих музичних одиниць – мотивів, інтонацій і тем. На другому рівні ці синтаксичні елементи та їхні значення трансформуються в цілісний художній продукт. Третій рівень охоплює формування драматургічної ідеї твору, яка не тільки відповідає нотному тексту, а й відображає індивідуальне сприйняття виконавця (Лабінцева Л., 2017).

Ця підготовка призводить до створення концертної вистави. «Концертне виконавство – одна з основних закономірностей музично-виконав-

ської діяльності, яка передбачає мобілізацію зусиль виконавця та використання знань музичної теорії, практичних умінь і навичок. Воно акумулює виконавську надійність – це та якість виконавця, яка дозволяє йому безпомилково, стійко і точно виконувати музичний твір» (Шевченко, 2015, с. 216). Тому концертне виконання є кульмінацією творчого процесу, де оживає і стає зрозумілим для слухача авторський задум. Варто також зазначити, що під час концертного виступу до слухача передається не лише зміст художнього твору, а й внутрішнє змагання виконавця з хвилюванням і стресом, які супроводжують публічний виступ. «Концертний виступ можна розглядати як цілісну систему поведінки, що відображає ступінь адекватності підготовчого процесу, а також уміння знаходити оптимальні методи нейтралізації та трансформації негативного впливу стресу з метою максимального використання можливостей сцени» (Іванова Н., 2018, с. 216).

Не всі концерти відбуваються в ідеальних умовах, як об'єктивних, так і суб'єктивних. Наприклад, фізичні та акустичні проблеми можуть завадити вокалісту проявити свої здібності в повній мірі. Додаткові труднощі можуть виникнути через неуважну або неадекватну аудиторію, що створює додатковий стрес для виконавця. У таких випадках вирішальним фактором стає моральна та емоційна стійкість співака.

«Особливі вимоги пред'являються до саморегуляції і стабільності виконання. На етапі концертного виступу небажані такі якості, як підвищена тривожність і невротизм. У крайньому випадку тривога може переходити в страх, який може знищити всі зусилля з підготовки, призвести до провалу на сцені» (Петрова О., 2016, с. 84).

Уміння зберігати емоційний стан є запорукою успішного виступу. Це передбачає вміння абстрагуватися від зовнішніх впливів і максимально зосередитися на виступі. Співак повинен вміти передавати художній образ навіть у стресових ситуаціях.

Розвиток технік саморегуляції, керування емоціями та підвищення стресостійкості є численними аспектами, які сприяють успіху у вокальному виконанні. Висока здатність контролювати емоційний стан і адекватно реагувати на виклики живого виступу стає головною метою кожного вокаліста. Це дозволяє не лише забезпечити якість виконання, а й створити глибокий емоційний зв'язок із аудиторією, забезпечуючи незабутні концертні враження для всіх учасників (Петренко І., 2017).

Дослідники наголошують, що при створенні художнього образу на свідомість виконавця впливають різні фактори. Важливе значення має майстерність музиканта у розумінні творчих завдань конкретного твору. «Самопочуття музиканта-виконавця залежить не тільки від загаль-

них психофізіологічних закономірностей стресу, а й від художньо-творчих аспектів, серед яких складність досягнення виразності та цілісності інтерпретації, наявність високої професійної точності, артистизму та віртуозності виконання» (Іванова Н., 2016, с. 216).

Особливо це важливо для вокалістів, де потреба у творчій трансформації стає ще гострішою. Хоча інструментальне виконання вимагає уваги до техніки гри та її точності, вокальні твори вимагають глибшого занурення в образ. Вокальні виступи часто супроводжуються яскравою сценічною виразністю та художнім змістом, де участь співака включає не лише вокальне виконання, а й міміку, сценічні дії, використання костюмів та елементів театралізації. Зважаючи на це, вимоги до виконання діяльності значно зростають.

Вокальне виконання суттєво відрізняється від гри на інструментах тим, що воно більше пов'язане з психологічними установками, ніж з фізичними аспектами. Гребенюк Н. (2019) наголошує на важливих вимогах до вокаліста, зазначаючи, що «співак повинен спочатку підготувати голосовий апарат, оволодівши правильною вокальною постановкою, а потім відрегулювати його для досягнення точного інтонування, використовуючи вібраційний, м'язовий і слуховий контроль, розвиваючи художній образ» (Гребенюк Н., 2019).

Цей складний процес вимагає від вокаліста не тільки технічних навичок, а й здатності глибоко розуміти музику, бути тонко чуйним і вміти передати свої переживання через сценічний образ. Важливим етапом є підготовка до виступів у різних умовах, включаючи адаптацію до акустики залу та реакції глядачів. Тому вокаліст повинен бути підготовлений не тільки технічно, але й емоційно, щоб створити якісне виконання, яке дозволить слухачам відчувати глибину емоцій, закладених у музиці.

Загалом, вокальне виконання – це поєднання технічної підготовки, художньої виразності та психологічної настройки, що створює неповторний мистецький досвід як для виконавця, так і для його слухачів. Дослідники звертають увагу на важливу роль підсвідомості у вокальному процесі, де велике значення має автоматичне відтворення виконавських елементів. Як зазначає Гребенюк Н. (2019), свідома регуляція компонентів виконавської діяльності може уповільнювати та порушувати її природний перебіг. Проте у вокальному мистецтві важливо уникнути цього деструктивного впливу свідомості, використовуючи усталену установку, яка дозволяє контролювати процес через такі елементи, як звукоутворення, дихання, артикуляція та інші (Гребенюк Н., 2019, с. 36).

Крім того, вокаліст стикається з «подвоєнням», де він одночасно втілює образ персонажа і

виконує вокальну партію. Для цього потрібна не тільки технічна підготовка, а й глибоке розуміння суті персонажа. Щоб передати його образ, важливо враховувати не тільки вокальні прийоми, а й усі елементи візуальної комунікації, починаючи від міміки і закінчуючи мімікою та рухами. Від майстерності внутрішнього використання образу залежить достовірність його передачі аудиторії (Петренко І., 2020).

Щодо специфіки передачі емоцій героїв, де актор повинен будувати свою роль не через імітацію емоцій, а через звернення до власних почуттів. Головне завдання – це особистий досвід, який дозволяє уникнути шаблонних фраз і клише. Якщо між актором і образом виникає дистанція, глядач може відчувати штучність і фальшивість вистави (Соловйова Т., 2020).

Надзвичайно важливе це поняття і для вокалістів, адже основою створення образу є глибокий емоційний зв'язок із власними переживаннями, які потім втілюються через вокальну техніку та образотворчі елементи. Таким чином, справжнє мистецтво сценічного виступу полягає не лише в демонстрації технічної майстерності, але й у вмінні співака інтегрувати власні емоції з інтерпретацією персонажа, створюючи незабутнє враження на публіку. Важливо, щоб кожен артист зміг перенести слухача у свій власний світ, де реальність і фантазія зливаються воедино, залишаючи емоційний відбиток у серцях глядачів (Петренко І., 2021).

Дмитрієва Л. (2019) наголошує на важливості особистого досвіду та внутрішніх переживань акторів для створення автентичного художнього образу. Такий підхід використовується не тільки в театрі, а й в оперному мистецтві, де мета – достовірно передати емоції та ідеї голосом і тілом.

Підготовка до концертного виступу майбутнього вокаліста – складний і багатогранний процес, який потребує не лише технічних навичок, а й глибокого розуміння сценічного мистецтва. Цей процес включає кілька важливих аспектів, таких як сценічна трансформація, рух і увага, які складають основу артистизму. Артистичність – здатність до взаємодії з глядачем, що досягається шляхом гармонійного поєднання зовнішнього вираження внутрішнього змісту художнього образу через сценічне перевтілення та рух (Соловйова Т., 2020).

Концертний виступ, як вершина виконавської діяльності майбутнього вокаліста, є важливим етапом, на якому співак навіть у напружених ситуаціях має донести до слухача зміст музичного твору. Для цього важливо пройти кілька підготовчих етапів, включаючи вивчення музичного матеріалу, розробку образу, перевтілення в персонажа та емоційну підготовку до виступу. Сценічний рух і драматургія також є важливою частиною підготовки, допомагаючи створити цілісний і виразний образ на сцені.

Лише технічним виконанням артистизм майбутнього вокаліста не обмежується. Важливе вміння трансформувати емоційні стани в засоби спілкування з аудиторією. Виконавець повинен не тільки вміти віртуозно володіти своїм голосом, а й навчитися керувати хвилюванням і стресом, які неминуче виникають під час виступу перед публікою. Сценічна увага, яка передбачає одночасний контроль за своїми діями та реагування на реакцію аудиторії, дозволяє створити жвавий діалог між виконавцем і аудиторією (Петренко І., 2021).

Соловйова Т. (2020) виділяє декілька видів сценічного руху, які є важливою складовою виконавської діяльності музиканта. По-перше, це рухи, які безпосередньо відображають зміст музики, що виконується, і сприяють її сприйняттю аудиторією. Такі рухи мають комунікативний характер і сприяють встановленню зв'язку між виконавцем і аудиторією. По-друге, це рухи, які допомагають артисту керувати своїм психоемоційним станом, знижуючи рівень збудження та сприяючи кращому самопочуттю. По-третє, рухи можуть бути емоційною реакцією на виконувану музику, що додає виконуваному образу достовірності та глибини (Соловйова Т., 2020).

Підготовка виконавця до концертного виступу вимагає врахування багатьох аспектів, включаючи не тільки музичний матеріал, а й акустичні умови залу, реакцію аудиторії та власний психологічний стан. Концертний виступ – це не лише результат тривалої підготовки, а й миттєвий вияв художнього діалогу між виконавцем і слухачем. Тому передконцертне самонастроювання, вміння адаптуватися до акустичних характеристик залу та активна взаємодія з аудиторією є важливими складовими успішного виступу.

Процес підготовки до концертного виступу майбутнього вокаліста включає кілька важливих етапів: опрацювання музичного матеріалу, створення сценічного образу, саморегуляція емоцій і контроль за сценічним рухом. Виконавець повинен навчитися поєднувати підсвідомі та свідомі процеси, що дозволяє йому успішно долати стресові ситуації під час виступу та доносити музичний матеріал з максимальним емоційним впливом на аудиторію.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що концертний виступ – це комплексна форма музично-виконавської діяльності, яка поєднує в собі теоретичні знання, практичні навички, художнє бачення та психологічну готовність студента до публічного представлення художнього твору. Концертна практика служить не тільки перевіркою технічного рівня, а й показником сформованості творчого мислення, інтерпретаційних навичок та здатності до художнього спілкування з аудиторією. Саме в умовах естради майбутній вокаліст має можливість реалізувати

свій потенціал та отримати досвід, необхідний для подальшої професійної діяльності.

Отже, концертний виступ – це не лише прояв виконавської майстерності, а й складний психологічний процес, де підготовка, самовираження та адаптація до умов публічного виступу зливаються в єдине ціле, створюючи неповторний мистецький момент, який надовго залишається в пам'яті глядача.

Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на: вивчення інноваційної методики підготовки студентів до концертної діяльності у вищих мистецьких навчальних закладах; аналіз впливу інтерпретаційного підходу на сценічну самореалізацію юного виконавця; вивчення психофізіологічних аспектів подолання сценічної тривожності; вивчення міждисциплінарних зв'язків вокальної педагогіки, психології та сценічної практики.

Література:

- Гребенюк Н. (1999). Вокально-виконавська творчість. Психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти: монографія. Київ : НМАУ.
- Гуменюк Л. (2011). Психологічна готовність музиканта до сценічної діяльності: навчальний посібник. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка.
- Дмитренко Л. (2015). Художньо-виконавська інтерпретація вокального твору: теоретичні та методичні засади. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського.
- Дмитрієва Л. (2019). Театральна система К. Станіславського в оперному мистецтві. Одеса : Оперна академія.
- Іванова Н. (2018). Психологія сцени. Харків : Освіта.
- Коваленко О. (2019). Сценічна поведінка виконавця: психологічні аспекти. Львів : Наукова думка.
- Лабінцева Л. (2017). Теорія виконавської майстерності. *Вісник ХДАДМ*. № 1. С. 215–216.
- Омельчук С. (2024). Формування естрадного співака в умовах концертно-проектної діяльності: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня «магістр». Рівне : РДГУ, 66 с.
- Петренко І. (2021). Артистизм у вокальному виконанні. Київ : Музична освіта.
- Петрова О. (2016). Вплив стресу на виконавську діяльність. Дніпро : Психологічний центр.
- Соловйова Т. (2020). Сценічний рух як основа артистизму в вокальній діяльності. Харків : Сучасне мистецтво.
- Шевченко М. (2015). Музичний виступ: основи та принципи. Київ : Видавництво Академія.
- Яковенко Л. (2018). Концертна діяльність як складова професійної підготовки майбутнього виконавця. *Педагогіка мистецтва*. 23. 120–125.

References:

- Hrebeniuk N. (1999). *Vokalno-vykonavska tvorchist' . Psykholoho-pedahohichni ta mystetvoznavchyi aspekty* [Vocal and performance creativity: Psychological-pedagogical and art studies aspects]: monohrafiia. Kyiv: NMAU.
- Humeniuk L. (2011). *Psykhologichna hotovnist' muzykanta do stsenichnoi diial'nosti* [Psychological readiness of a musician for stage activity]: navchal'nyi posibnyk. Kirovohrad: KDPU im. V. Vynnychenka.
- Dmytrenko L. (2015). *Khudozhno-vykonavska interpretatsiia vokal'noho tvoruu: teoretychni ta metodychni zasady* [Artistic and performing interpretation of a vocal piece: Theoretical and methodological foundations]. Kyiv: NMAU im. P. I. Chaikovs'koho.
- Dmytriieva L. (2019). *Teatral'na systema K. Stanislavs'koho v opernomu mystetstvi* [The theatrical system of K. Stanislavsky in opera art]. Odesa: Opera akademiia.
- Ivanova N. (2018). *Psykhologhiia stseny* [Stage psychology]. Kharkiv: Osvita.
- Kovalenko O. (2019). *Stsenichna povedinka vykonavtsia: psykhologichni aspekty* [Performer's stage behavior: Psychological aspects]. Lviv: Naukova dumka.
- Labintseva L. (2017). *Teoriia vykonavs'koi maisternosti* [Theory of performance mastery]. Visnyk KhDADM, No. 1, 215–216.
- Omelchuk, S. (2024). *Formuvannia estradnoho spivaka v umovakh kontsertno-proiektnoi diial'nosti* [Formation of a pop singer in the conditions of concert and project activity]: kvalifikatsiina robota na zdobuttia osvitnoho rivnia "mahistr". Rivne: RDHU. 66 s.
- Petrenko I. (2021). *Artyzm u vokal'nomu vykonanni* [Artistry in vocal performance]. Kyiv: Muzychna osvita.
- Petrova O. (2016). *Vplyv stresu na vykonavs'ku diial'nist'* [The impact of stress on performance activity]. Dnipro: Psykhologichnyi tsentr.
- Soloviova T. (2020). *Stsenichniy rukh yak osnova artyzmu v vokal'ni diial'nosti* [Stage movement as a basis of artistry in vocal activity]. Kharkiv: Suchasne mystetstvo.
- Shevchenko M. (2015). *Muzychnyi vystup: osnovy ta pryntsypy* [Musical performance: Basics and principles]. Kyiv: Vydavnytstvo Akademiia.
- Yakovenko L. (2018). *Kontsertna diial'nist' yak skladova profesiinoi pidhotovky maibutnoho vykonavtsia* [Concert activity as a component of professional training of a future performer]. *Pedahohika mystetstva*, (23), 120–125.

Наукове видання

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості

Випуск 1, 2025

Засновано у 2022 році

Засновник:

Рівненський державний гуманітарний університет

Періодичність видання: 4 рази на рік

Українською та англійською мовами

Коректура • В. О. Бабиш

Комп'ютерна верстка • М. С. Михальченко

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 14,18.

Підписано до друку 25.04.2025.

Зам. № 0525/401. Наклад 100 прим.

Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.